

פטרון מערכת דעה:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו"ה האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

דעה

דעה
אלקין אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון רלה - פרשת פינחס - שנת תשפ"ה

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

עבדים משלו בנו:

אויסרייטן די תאוות דורכן
זיין קלאר: די 'נשמה' איז 'בעל'
הבית' - נישט דער 'גוף'

עמוד ה

פרשת פינחס

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורכבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

• בתוך המאמר:

- מדוע נאמר כאן לפינחס שהוא יבשר לנו את ביאת המשיח?
- בכל יהודי נמצאת נקודה פרטית של משיח
- למה היו כל כך משיחי שקר במשך הדורות?
- תפקידו של אליהו הנביא הוא לברר מיהו המשיח האמיתי
- חטאו של זמרי בן סלוא - כענין משיח של שקר
- ההבדל שבין נדב ואביהוא לבין זמרי בן סלוא

הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא: בשורת הגאולה ע"י אליהו הנביא מלאך הברית

א.

משיח בן דוד ומשיח בן יוסף - אמונה ושמירת הברית

וידבר ה' אל משה לאמר, פינחס בן אלקנן בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם וגו', לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (כה, י"ב).

'פינחס זה אליהו' - מבשר הגאולה לעתיד

הנה אמרו חז"ל (פרקי דר"א פמ"ו; זוה"ק ח"ב קצ). 'פינחס זה אליהו', והוא דעתיד למשתלח בסוף יומיא לבשר לנו את הגאולה במהרה בימינו, וכמ"ש כאן בתרגום יונתן בן עוזיאל 'ואעבדיניה מלאך קיים ויחי לעלמא למבשרא גאולתא בסוף יומיא', ורמזוהו בספרים הק' בלשון ה'הנני נתן לו את בריתי שלום', הרומז למה שעתיד אליהו לבוא ולעשות שלום בעולם, והשיב לב אבות על בנים וגו' (מלאכי ג, כד), וכמו שאמרו חז"ל במשנה בסוף עריות (פ"ח מ"ו).

בשורת הגאולה שייכת לקנאות דמעשה פער

ומאחר שכל תוקפו וגבורתו ופרשת גדולת אליהו הנביא התחילה בעובדא זו אשר קינא לאלוקיו במעשה דפעור והרג את נשיא שבט מישראל, והיא היתה ראשית התנוצצותו, הרי בוודאי שגם ביאתו אלינו באחרית הימים עם בשורת הגאולה מקושר עם מאורע זו שממנה היתה התחלת גדולתו וכהונתו.

תרין משיחין - כנגד מידות יסוד ומלכות

ופשוט הביאור בזה הוא, כי הנה בענין 'ביאת המשיח' שעתיד אליהו הנביא לבשר לנו, נודע שישנם תרין משיחין: משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, והם בבחי' שתי מידות שבקדושה: יסוד ומלכות, שעניינם שמירת הברית ואמונה. משיח בן יוסף שייך למדת היסוד - מדרתו של יוסף הצדיק, ומשיח בן דוד הוא מרכבה למדת המלכות, ענין אמונה.

הם שני הפתחים של בית הכנסת

ונודע ששני עניינים אלו עומדים בשערי הקדושה, וכדרך ש"סוד ומלכות" הם המידות הראשונות בקומת הספירות מתתא לעילא, להורות על שאי אפשר להיכנס במחנה

פטרון הגליון - תמוז

נתנדב לעילוי נשמת

הרה"ח ר' אהרן ב"ר ישראל הכהן שפאנגעלעט ע"ה
נלב"ע כ"ה תמוז תשמ"ז לפ"ק

הופעת אליהו הנביא בברית מילה ובליל פסח - ענין 'ברית' ו'אמונה'

ומעתה, מאחר שנתבאר שענין 'משיח' הוא התגלות שני עניינים אלו - אמונה וקדושת

סיכום ותמצית:

א. תרין משיחין - כנגד מידות יסוד ומלכות, שמירת הברית ואמונה, שהם שני הפתחים להיכנס אל הקדושה. ושנים אלו נטועים בהחלט בכל ישראל - שהיא נק' משיח שיש בלב כל יהודי.

הקדושה בלעדיהם. ונרמז עניינם בדברי הגמ' (ברכות ח.) 'לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים בבית הכנסת', ולהאמור הכוונה לשני פתחים אלו 'יסוד ומלכות' [ורמזו ב'שיעור שני פתחים', כי תיבת 'שיעור' בגימ' 'יסוד ומלכות'], אשר על ידם נכנסים ל'בית הכנסת' - שהוא מקום הקדושה.

בכל איש ישראל ישנה ניצוץ של משיח

ושייכותן של שתי מידות אלו לבחי' 'משיח' היא, כי הנה נודע ש'משיח' איננו איש פרטי ומציאות פרטית בלבד, אלא בכל איש ישראל ישנה נקודה וחלק של קומת משיח (מאור עינים בפרשתן [ד"ה לכן אמור] בשם הבעש"ט ז"ע). ועומק עניינו של 'נקודת משיח' הוא: קדושה נשגבה הנטועה בלב כל אדם מישראל, קדושת היהדות שבו, אשר עתיד להתגלות בגילוי רב ובפועל ממש ע"י תרין משיחין אלו.

כל יהודי נחשב כשומר הברית ומאמין בה'

והנה שתי מידות אלו - אמונה ושמירת הברית - הינן קדושות הקבועות בחזקה אצל כל איש מישראל, כי כל יהודי הינו קדוש בקדושת הברית, וכטעם 'ועמך כולם צדיקים' (ישעיה ס, כא), בחי' 'צדיק יסוד עולם', אשר מטעם זה נחשבים כל ישראל כמהולים (ראה נדרים לא:). וכמו כן כל יהודי מאמין בבורא עולם, וגם אם אין הוא יודע מזה כלל, ואפילו כאשר הוא מבקש להעלים את הדבר ולהכחיש אותו, בכל זאת חשוב הוא כמאמין בה' (והדברים ארוכים ואכ"מ).

כי כאמור, שתי קדושות אלו הינן חלק ה'משיח' שישנו בכל אדם, והן נקודת היהדות הנמצאת בכל איש ישראל שאי אפשר להיפגם בשום פנים ואופן, ואף גם כאשר היא בהסתר ואינה נראית לעינים, בהכרח היא קבועה וקיימת בתוכו, והיא עתידה להתגלות בהדיא ע"י תרין המשיחין, בן יוסף ובן דוד"א).

ב.

התעלותו של פינחס - בקנאתו על שתי קדושות אלו

הופעת אליהו הנביא בברית מילה ובליל פסח - ענין 'ברית' ו'אמונה'

ומעתה, מאחר שנתבאר שענין 'משיח' הוא התגלות שני עניינים אלו - אמונה וקדושת

ב. אליהו הנביא מבשר הגאולה שיין ג"כ לשתי קדושות אלו, ולכן מתגלה בבית מילה ובבית פסח. ראשית התנוצצותו במעשה דפער - שהיה פגם עריות ועבודה זרה. ועל כך כתיב 'והמה בוכים פתח אוהל מועד' - הרומז על פתחי הקדושה.

ג. ביאת אליהו לפני משיח - לעמוד על אמתית מהותו. ועל כך אמר בהר סיני 'לא ברוח ה' וגו' - על גילויים של שוא. משיח הוא סוד כמוס, ויש מקום לטעות בו, וזה ע"י יסיתור את הלכות קבועות שבתורה, וכמו שעשו כן משיחי שקר בכל הדורות. ואילו אליהו מקשר את סודות התורה לחלק הפשט, ובכך הוא מברר את סוד משיח על נכון.

הברית - בכלל ישראל, הכי נמי 'אליהו הנביא' המבשר הגאולה, שייך גם הוא בוודאי לשתי קדושות הללו, שהרי מכיון שהוא המכין לנו את ביאתם של התרין משיחין, בהכרח שיש לו קשר ושייכות לעניינם.

ועל כן מצינו שדרכו של אליהו הנביא לבוא בעת התגלות שתי קדושות אלו בישראל. כי מצד אחד הרי הוא נקרא 'מלאך הברית' (מלאכי שם, א), וכנאמר כאן 'והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם', וכמו כן הוא מתגלה בכל ברית מילה לראות ולהעיד על קדושת ישראל (פרקי דר"א פכ"ט). ומאידך מקובל בכלל ישראל שאליהו הנביא מופיע בבתי בני ישראל בלילי פסחים, שהוא זמן גילוי האמונה בעת צאתנו מארץ מצרים. הרי שמבשר הגאולה שייך גם הוא לשתי קדושות הללו - אמונה וברית, ענין התרין משיחין⁽²⁾.

חטא פער קלל פגם בקדושת הברית ובאמונה

ועל פי הדברים האלה יבואר היטב מה שדייקא במעשה זה דפער התנוצץ גדולתו של פינחס זה אליהו - ויובן גם שייכותו לביאתו המקוה במהרה בימינו לבשר על הגאולה.

כי הנה בחטא בעל פער נכללו שני פגמים: 'עריות' ו'עבודה זרה', וכמו שכתוב (לעיל כא, א) 'וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב' - הרי עון גילוי עריות, ואחריו נאמר 'ותקראן לעם לזכחי אלוהיהן, ויאכל העם וישתחוו לאלוהיהן' - הרי עבודה זרה, [וכמו שהביא רש"י מחז"ל (במדבר כ, כג)], הרי שבחטא זה נכללו פגם בקדושת הברית ובענין אמונה.

'והמה בוכים פתח אוהל מועד'

ועל כן כאשר בא האיש מבני ישראל, זמרי בן סלוא, וקירב את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל - שחטא זה הלא כולל פגם הברית ופגם באמונה, נאמר בכתוב (שם פסוק ו) 'והמה בוכים פתח אוהל מועד', כלומר שגם הדבר לבכיה על ענין שני פתחים הנ"ל יסוד ומלכות, שנעשה עתה פגם בהם ע"י החטא דבעל פער (וענין הבכיה שבכאן יבואר להלן בע"ה).

פינחס - זה אליהו - נתקנא ביותר על חטאים האלה

וכאשר ראה פינחס שנעשה פגם וחטא בקדושות הללו, התלבש עזו וגבורה, ויקח רומח בידו, ויבוא אחר איש ישראל אל הקובה וידקור את שניהם וגו'. ולפי האמור מוכן היטב מדוע פינחס דייקא הוא שהתעורר אז לפגוע בכוהל ארמית זה, כיון שהוא מקושר ביותר לשני פתחים אלה - אמונה ושמירת הברית. ועל כן כאשר ביקש הלה לפגום בשתי קדושות אלו, קם פינחס מתוך העדה, וקינא לאלוקיו, והיכה את איש הישראלי ואת האשה המדינית⁽²⁾. ובעובדא זו עלה לגדולה, ונתבשר בברית שלום מוקב"ה, עד שזכה להיותו מלאך הברית, המבשר שלום בא לעולם, בביאת התרין משיחין.

ג.

אליהו הנביא מברר אמתית ענין משיח

אך ביתר עומק יש לבאר שייכות קנאותו הגדולה של פינחס קנאה בהריגתו את זמרי בן סלוא - לביאתו במהרה לבשר את בשורת הגאולה.

תפקידו של אליהו הנביא - לבשר את משיח של אמת

כי הנה מאחר שאליהו הנביא הוא שצריך לבוא ולבשר את ביאתו של משיח, וכדכתיב (מלאכי שם, כג) 'הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני יום ה' הגדול והנורא', נמצא שכל עוד שלא בא הוא לבשר כן, אסור לנו לקבל אף אחד להחשיבו כמשיח, כי בוודאי אין הדבר אמת, כיון שלא הקדים אליהו הנביא לבשרנו על הופעתו. ונמצא שחלק מתפקידו של אליהו הנביא הוא, לשמור על אמתית ענין משיח, לא לסלף אותו ולא לזייף אותו ח"ו, אלא להיותו 'משיח צדקנו', לא משיח של שקר ח"ו.

'לא ברוח ה' ולא ברעש ה' וגו' - רומזים על גילויי משיחי שקר

ובענין זה מצינו בשעה שאמר לו הש"ת 'צא ועמדת בהר [סיני] לפני ה' (מ"א יט, ג)', נאמר שם בכתוב 'והנה ה' עובר רוח גדולה וחזק וגו', לא ברוח ה'. ואחר הרוח רעש, לא ברעש ה'. ואחר הרעש אש, לא באש ה'. ואחר האש קול דממה דקה, יהיה כשמוע אליהו וילט פניו באדרתו. ויש לומר שענין 'רוח' ו'רעש' ו'אש' אלו הינם גילויים גדולים של שוא, ורומזים לענין משיחי שקר שעמדו לישראל בכל הדורות, אשר ביקשו להשוות עצמם כמשיחים וגואלים. אמנם כאשר בא אליהו הנביא להר סיני, מקום התגלות האמתית, עמד על השקר שבהם, ועל כך אמר 'לא ברוח ה'', 'לא ברעש ה'', 'לא באש ה'', כי כל אלו אינם גילויים אמיתיים. ורק כשמוע אליהו את ה'קול דממה דקה' עמד על כך שזוהי אכן התגלות האמתית, ואז וילט פניו באדרתו ויצא ויעמוד פתח המערה.

הרי כאמור שאליהו הנביא הוא הקובע מיהו המכוון האמיתי ב'משיח', ועליו לסלק את טעות משיח של שקר, ולבשר על משיח של אמת.

ענין 'משיח' הוא סוגיא נעלמה מאוד

ועומק הדברים בזה הוא, כי הנה כל עניינו של משיח הוא סוד גדול, נעלם ונשגב מאוד, ליבא לפומא לא גליא (תיקוף"ז ג). וכן מצינו שענין משיח נתגלה בתורה בפרשתו של בלעם, וכמ"ש (לעיל כד, יז; ראה רמב"ם פ"א מהל' מלכים ה"א) 'אראנו ולא עתה וגו' דרך כוכב מיעקב' וגו', 'וירד מיעקב' וגו' (שם פסוק י"ט, וברש"י), והרי כל פרשה זו איננה אלא סוד גדול, שהשתמש הקב"ה עם ראש הסט"א בכדי לברך את ישראל, וכל מאורע זה נעלם מכלל ישראל לגמרי, ולא ידעו ממנו כלל. וכמו כן נתגלו כאן דברים סתומים ונעלמים ביותר, שלא היו שייכים לגלותם כי אם ע"י דבר ה' ששם בפי בלעם (ואכמה"ב).

אליהו הנביא משיג את סוד ביאת משיח

ומעתה, כיון שכל פרשת משיח הינה סוגיא נעלמה ביותר, הנה כדי לעמוד על סוד זה כראוי, איננו דבר פשוט כלל, ויש מקום רחב לטעות בה ולבוא לידי מכשול ח"ו, וכדלהלן. ועל כן צריכים לאליהו הנביא, שהוא יבשר לנו את ביאת משיח, והיינו שהוא יגלה לנו את מהותו האמתית של משיח צדקנו, כי על ידו בלבד נוכל לכוון אל האמת, ולצפות להופעתו הנכונה במהרה.

גילוי סודות התורה כראוי - באופן שהינם מותאמים עם חלק ההלכה

והטעם שדוקא אליהו הנביא הוא זה שעומד על אמתית ענין משיח הוא, מפני שהוא מסוגל לגלות את סודות התורה בדרך הנכון, ובאופן שאין בהם מכשול.

כי אחד מן העניינים של גילוי רזין דאורייתא באופן הראוי הוא, שהסוד צריך להשתוות עם פשטות ההלכה, וצריכים המה לעלות יחדו בד בבד, ואילו כאשר הסודות סותרים את הלכות מפורשות בתורה ובשולחן ערוך, הרי זה כהוראת והוכחה שאין זה גילוי אמיתי, כי בשום פנים ואופן אי אפשר לעבור על לא תעשה מפורש בתורה מכח 'סודות התורה'.

ואכן באליהו הנביא מצינו שנגלות התורה וסודותיה משתווים אצלו גם יחד. שהרי מצד אחד ידוע שהוא מתגלה אל הצדיקים כדי ללמוד עמהם רזין דאורייתא, הרי שהוא משתייך לחלק הסוד שבתורה. אך מאידך גיסא יש לו שייכות גם לחלק הפשט וההלכה למעשה שבה, וכמו שרואים הרבה בחז"ל שאליהו הנביא בא לפשוט את הספיקות בהלכה, וכדרך שאמר (כ"ב לו. עמוד) 'הא מונח עד שיבוא אליהו' וכדומה, וכן תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא (נדה עג). הרי שמעלתו המיוחדת של אליהו הנביא היא, שהוא מכוון ומתאים את כל הסודות העליונים והנעלמים עם עולם ההלכה והפשט ממש (ראה בארוכה בגליון רכ"ב - חת הפסח דהאי שתא).

[וכמו כן כאשר נראה לפעמים שאכן ישנה סתירה בין הסוד לעומת ההלכה, הנה על כך בא עניינו של אליהו הנביא, אם על ידו ממש, או ע"י עניינו של אליהו, שהוא הדעת תורה של חכמי ישראל המקבלים ממנו, שדעת זו מבררת שלאמתו של דבר אין בהם סתירה, ואכמה"ב].

א. וענין זה רמז בלעם הרשע בנביאותו על העם ישראל (לעיל כג, ט) 'הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב', כי תיבת 'בדד' רומז על 'ב' דלתות', ענין שני פתחים הנ"ל 'יסוד ומלכות', וזה רמזו על האמור, שקדושת ישראל, מה שהינם שונה מכל עם, היא בכך שהינם קדוש בקדושת שתי דלתות אלו - אמונה ושמירת הברית. וכמו כן נאמר על זמן העתיד (זכריה לב, יד) 'ה' בדד יתנו ואין עמו אל נכר'.

ב. והכי נמי מצינו בכל הגאולות שנעשו לישראל בשאר הגלויות, שיש לכולן שייכות להתגלות שתי קדושות אלו, וכנודע שכל ניקתן ושורשן של כל הגאולות היא מן הגאולה העתידה, שאז יתגלו שני משיחין בפועל ממש. כי גאולות מצרים הרי היתה בזכות דם פסח ודם מילה, וכמו שדרשו ז"ל (פרקי דר"א שם) בפסוק (ויקרא טז, י) 'ואומר לך בדמין חיי' [ועיי"ש שדרשו כן גם על הגאולה שבסוף מלכות רביעית]; 'דם פסח' רומז לאמונה, ענין יציאת מצרים, 'דם מילה' הוא קדושת הברית. וכן הדבר ביר"ט פורים, שנעשה בו הנס ע"י מרדכי ואסתר, הרומזים על ענין הפתחים הנ"ל - יסוד ומלכות, וכטעם 'פתחיה זה מרדכי' (שקלים פ"ה מ"א). 'מרדכי' נקרא שמו 'מרדכי הצדיק' (מגילה יג), מדת היסוד, וכן כתב האריז"ל (שעה"כ פורים) שמרדכי הוא הארת 'יסוד אבא'. 'ואסתר' יש לה ג"כ שייכות אל פתיחת שערים, וכדכתיב בה (אסתר ב, ז) 'ויהי אומן את הדבר, היא אסתר בת דוד', 'אומן' מלשון 'אמן', אשר על כך אמרו חז"ל (שבת קטז) 'כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן', שנאמר (ישעיה כג, פ) פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים, 'ואמונים' רומז לאמונה. הרי שמרדכי ואסתר הם כנגד שתי הקדושות - ברית ואמונה. וכמו כן ביר"ט חנוכה, שהוא זמן הגאולה ממלכות יון, הרי תיקנו חכמים להניח נר חנוכה על פתח ביתו (שבת כא, א), וזה רומז על ענין התגלות שני הפתחים המאירים בנרות חנוכה - שהינם חינוך והרגל לאוהל העתידה.

ג. ובענין זה יש לבאר מה שאמרו בזוה"ק (ח"ג ריז) שנדב ואביהוא נתגלגלו בפינחס אצל מעשה זמרי [ראה בזה להלן (אות ה) בארוכה בעד"ה]. והנה איתא בתיקוף"ז (ג) שארבעה בגדי זהב מכפירים על עבודה זרה, וארבעה בגדי לבן מכפירים על גילוי עריות. ויש לרמז הדברים בשמות בני אהרן הכהן 'נדב ואביהוא', כי 'נדב' גימ' ד' פעמים 'זהב' - כנגד ארבעה בגדי זהב, ו'אביהוא' עולה כמנין ד' פעמים 'בד' עה"כ - כנגד ארבעה בגדי לבן, המכונים בשם 'בד', כדכתיב (ויקרא טז, ט) 'כתובת בד קודש ילבש, ומכנסיו בד יהיו על בשרו', ובאבנט בד יחגור, ובמצנפת בד יצנוף. ונמצא שנדב ואביהוא רומזים לשני מיני בגדי כהונה, המכפירים על שני חטאים אלה - עבודה זרה וגילוי עריות. ומעתה, מאחר שפינחס זכה לכהונה בשעה שקינא על שני עונות הללו, לפיכך זכה שיתגלגלו בו נשמות נדב ואביהוא המכונים לתיקון וכפרה של שניהם. ואכן מצינו שייכות בין 'פינחס' לבגדי כהונה, שהרי אחת מלשכות העזרה היא 'לשכת פינחס המלביש' (מדות פ"א מ"ד), הרי ש'פינחס' הוא הממונה על לבישת בגדי כהונה.

משיחי שקר השתמשו בסודות התורה - באופן שהיו סותרות את הפשט
והוא הדין בדידן, בענין גילויי שוא של ענין משיח, הנה כי כן מצינו במשך כל הדורות, שכל משיחי שקר ביקשו להשתמש עם כוחות של סודות התורה להוכיח את טענותיהם המסולפות, אך היתה זאת באופן שהיו סותרות בהדיא את ההלכות הקבועות והמפורשות בתורה. וממילא שימשו הדברים כראיה עצומה שכל עניינם הבל ותוהו, ואין בם מועיל. והרי זה חלק מענין גילוי אליהו המכביר את אמתת ענין משיח, שלא לטעות בו, ושלא לכזב אותו ח"ו.

ד.

חטאו של זמרי - שביקש לקרב משיח באופן בלתי נכון

ומעתה נשוב לבאר מה שמצינו ענין זה בראשית גדולתו של פינחס, בעת קנאתו לאלויו במעשה זמרי, אשר בעקבות כן זכה להיות מבשר הגאולה האמיתית לעתיד לבוא.

חטא דפער נמשך מגילוי של בלעם הרשע

כי הנה כל חטא דפער, וכמו כן טעותו של זמרי בן סלוא, נמשך מכח מה שקודם לכן נתגלה לכלל ישראל סודו של משיח ע"י בלעם הרשע כנ"ל. וכפי האמור לעיל, אין אתנו יודע עד מה בענין גילוי נעלם ונפלא זה, וממילא היה מקום שייכשלו בו כלל ישראל, וגם נשיא שבט מישראל, רח"ל.

כלל ישראל ביקשו להעלות ניצוצי הקדושה ממואב

דהנה כאשר ראו בני ישראל שנתעורר עתה עניינו של משיח, חשבו שהזמן מסוגל שיתבררו ניצוצי הקדושה ממואב. שהרי מכח בלעם מלך מואב נמשכו אליהם כל ברכות בלעם, ואלו הן ברכות נפלאות ביותר עד שנתגלה בהן ענין משיח, והרי שעוסקים עתה בסוגיית גילוי משיח העתיד לצאת ממואב.

וגם ידעו שמשיח עתיד להיוולד מכח מעשים כאלו שאין לנו השגה בהם, והם בבחי' 'הנסתרות לה' אלקינו' (דברים כט, כח), וכענין לוט ושתי בנותיו (בראשית יט, ל-לח), שהוא 'אבי מואב עד היום', וכמעשה יהודה ותמר, שנאמר בו (שם לח, כו) 'צדקה ממני', שיצתה בת קול ואמרה 'ממני יצאי כבושים' (סוטה יז, י). וכדומה. וזה גרם להם לישראל שגם הם החלו לזנות אל בנות מואב, ובכוונה להעלות מהם ניצוצי הקדושה.

זמרי ביקש להתיר את כזבי ע"י סודות התורה

וכמו כן חשב זמרי בן סלוא שכבר הגיע עת התגלות משיח, והזמן מוכשר להעלות כל המקומות הנמוכים אל הקדושה, שזהו מן הדברים הנעלמים ביותר שיעשה בביאת משיחנו, ובכך טעה להתיר את כזבי, ולהשתדל על ביאת משיח ע"י מעשה שכזה.

אלא שהיתה טעותו בענין גילוי סודות פנימיים, סוד ביאת משיח - באופן שאינם מותאמים עם הלכות הפשוטות, כי על ידם ביקש להתיר לאוין מפורשים בתורה. והרי כאמור, התגלות שכזאת הסותרת את דברי תורה אסורה לנו בהחלט, ועל כך נאמר 'אין לך עסק בנסתרות' (חגיגה יג, ג), שאל לנו להתערב עם עניינים נעלים ונשגבים כאלו, שאינם אלא מעשה ידי הקב"ה עצמו. וממילא נמצא שטעותו של זמרי היתה כענין טעות משיח של שקר.

קנאות פינחס על קלקול שבגילוי סוד משיח

ולפיכך פגע בו פינחס בקנאתו הגדולה לה', כי כאמור הרי אליהו הנביא הוא שעומד על המשמרת לבלתי לקלקל את התגלות רזין דאורייתא, ולבל כזוב את אמיתת סוד משיח, וזה ע"י שלא תהא בהם סתירה - ע"י מעשה בני אדם - למה שאסרה התורה הנגלית לנו ולבנינו. ועל כן כאשר ביקש זמרי להתעלל בעלילות רשע בחשבוני 'סודות התורה', קינא עליו פינחס, וידקור את שניהם, ובכך כיפר על בני ישראל⁽⁷⁾.

ה.

קנאות פינחס היתה תיקון לחטא נדב ואביהוא

'והמה בוכים פתח אוהל מועד' כענין 'ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה'

ונבוא להרחיב את הדברים יותר בעז"ה. ונקדים את מה שכתוב בספ"ק שפת אמת בפרשתנו (תרי"ו, דיבור הראשון), על מה דאיתא בזה"ק בפרשתן (ח"ג ר"ו). שנדב

ואביהוא נתגלגלו בפינחס אצל מעשה זמרי, דהנה אחר מיתת נדב ואביהוא אמר משה רבינו לאחרן ובניו (ויקרא י, ו) 'ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה', אמנם לא מצינו מפורש שבכו בית ישראל על מיתתם. ומעתה יתכן לרמוז על מעשה זה, דכתיב 'והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית וגו', והמה בוכים פתח אוהל מועד', שכאן נגמר בכייה זו שעל נדב ואביהוא, עיי"ש המשך דבריו. היוצא מדבריו ז"ל, שבמעשה זו דקנאות פינחס על זמרי נעשה תיקון בענין חטא נדב ואביהוא.

חטא נדב ואביהוא - שביקשו לקרב את הנוקבא דסט"א

והענין הוא, כי הנה איתא בזה"ק (ח"א קטז): **שנדב ואביהוא ביקשו לקרב את בחי' נוקבא דסט"א** - לילית, ולהעלותה אל הקדושה, ועל כך נאמר (שם פסוק א') 'ויקריבו לפני ה' אש זרה', הרומז לבחי' אשה זרה. אולם לאמיתו של דבר נודע שהנוק' דסט"א הינה קליפה קשה מאוד, יותר מבחי' הדכר שבה, ולפיכך לא ניתן לקרב אותה אל הקדושה עד עת קץ, וזה היה חטאם, שבעבור כן נענשו 'ותצא אש מלפני ה' וגו' וימת' (פסוק ב').

'ואל יבוא בכל עת אל הקדוש' - אי אפשר לקרב את המלכות דקליפה

[ועל כן, אחרי מות שני בני אהרן, הזהיר הקב"ה את אהרן הכהן 'ואל יבוא בכל עת אל הקדוש' (שם טז, ב), ופירשו בזה"ק (שם, ח"ג נחג): ש'בכל עת' רומזת אל הנוק' דסט"א הנ"ל, כמה דאת אמר (משלי ז, ה) 'לשמרך מאשה זרה', והיינו לומר שלעת עתה עדיין אין יכולים לקרב את האשה זרה אל הקדושה. כי אם 'בזאת יבוא אהרן אל הקדוש' (שם פסוק ב'), 'זאת' רומזת לבחי' 'עת' דקדושה, מדת המלכות - כנסת ישראל, איתה בלבד יכולים לבוא אל הקדוש].

חטא נדב ואביהוא היתה טעות דקה

עכ"פ נמצא שחטא נדב ואביהוא היה בענין העלאת הנוק' דסט"א, בסברם כי יש בכוחם לירד מעצמם אל מקום זה, ולהעלות אותה אל הקדושה. אמנם למעשה היו הם צדיקים גדולים, וכמו שנאמר עליהם (ויקרא יג, א) 'בקרובי אקדש', אלא שטעו בענין זה טעות דקה נמש.

מה שלא הצליחו בעניינם היה מפאת כלל ישראל

ומעתה יש לומר, כי אילו היו כל ישראל עומדים במדרגה הראויה להם, אזי יתכן שהיו נדב ואביהוא מצליחים בעניינם, והיה עולה בידם להעלות גם את קליפה קשה זו אל הקדושה. ועל כך אמר הקב"ה לאחר פטירתם 'ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה', כלומר שאכן מוטל על כלל ישראל לבכות הרבה על השרפה אשר שרף ה', אחרי שהם האשמים בכך, כי מחמתם נמשכה מיתת נדב ואביהוא.

גם זמרי בן סלוא רצה להעלות את הנוקבא דסט"א - אך ע"י מעשה עבירה

והנה גם זמרי בן סלוא טעה בענין זה, שגם הוא ביקש לקרב את הנוקבא דסט"א אל הקדושה, ולכן ביקש לישא את המדינית - בחי' אשה זרה, וכענין שהשתדל עליו נדב ואביהוא, ובכוונה להעלותה אל הקדושה.

אמנם בוודאי היה חילוק גדול בין האופן שביקשו נדב ואביהוא לקרב את בחינה זו - שהיה בדרך קדושה, לבין האופן שבא זמרי לקרבה - ע"י מעשה עבירה.

במעשה זמרי התעוררו בני ישראל על חסרון הצלחת נדב ואביהוא

והנה עתה בשעה שקירב זמרי את המדינית לפני כל עדת בני ישראל, והכירו בני ישראל את ההבדל שבין עבודת נדב ואביהוא - לבין מעשה זמרי, עמדו על כך שכל מה שלא הצליחו נדב ואביהוא בעניינם לא בא להם כן אלא מחמתם, שמפאת חסרונם הוא שלא עלה הדבר בידם, ואשר מכח זה בא להם אח"כ מעשה זמרי שאכן נכשל בעבירה חמורה. ולכן בכו המה אצל פתח אוהל מועד, כי אכן היה עליהם לבכות ולהתאונן על ההתגברות הגדולה של הנוקבא דסט"א, שלא התעלה אל הקדושה ע"י נדב ואביהוא. ובכך השלימו כל בית ישראל את הבכיה שהיה להם לבכות על הסתלקותם ביום הקמת המשכן כנ"ל.

נוקבא דסט"א גורמת לילה ובכיה

ועומק ענין הבכיה הזאת הוא, כי הנוקבא דסט"א שייכת לבכיה ויללה, וכנרמו בשמה 'לילית', ועל כן כאשר התעוררה כאן קליפה זו הקשה, ולא עלתה בידם לקרבה אל הקדושה, גרמה היא בכיה אצל עדת בני ישראל.

בכית בני ישראל גרמה קנאות פינחס - ותיקון חטא נדב ואביהוא

וביותר יש לומר, כי מה שבני ישראל השלימו עתה את הבכיה על נדב ואביהוא, היא שגרמה שיתעברו נשמות אלו בפינחס, שמכח זה בא לקנא את קנאת ה' בזמרי - בכך שהורה שאסור עדיין לקרב את האשה זרה אל הקדושה, ובהו נתקן עניינם של נדב ואביהוא שנכשלו בכך. והנה בכך נתגלה עניינו של אליהו הנביא, השומר על אמתת ענין משיח, ועל כלליות ענייני 'הנסתרות לה' אלקינו, שלא יתגלו אלא באופן הנכון והראוי.

סיכום ותמצית:

ד. בלעם גילה סוד משיח - היוצא ממואב, ובכך נכשלו ישראל בבנות מואב, ברצותם להעלות ניצוצי הקדושה משם, ע"י מעשים שכאלו כבנות לוט, ויהודה ותמר. וכמו כן טעה זמרי בהתירו את כזבי. ופינחס קינא על כך כתפקידו לעמוד על סוד משיח.

ה. נדב ואביהוא ביקשו להעלות את הנוק' דסט"א אל הקדושה, נכשלו בזה כיון שעדיין לא הגיע הזמן, וכמו שאמר אח"כ השי"ת 'ואל יבוא בכל עת אל הקדוש'. חטאם היה טעות דקה - ובעיקר מצד שכלל ישראל לא היו ראויים לכך. גם זמרי רצה לקרב אשה זרה - אך ע"י מעשה עבירה. אז הכירו כלל ישראל את מה שגרמו הם שלא יצליחו נדב ואביהוא בפעולתם. וזוהי הבכיה שבפתח אוהל מועד - להשלים את 'ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה', ונגרמה ע"י ה'אשה זרה' שישמה מורה על לילה. בכיה זו גרמה שתתקנו נשמות נדב ואביהוא, ויתעברו בפינחס שקינא לה'.

ד. וגילוי זה של 'דרך כוכב מיעקב' הביא גם את רבי עקיבא לידי טעות, בסברו כי פסוק זה קאי על 'בר כוכבא' שהוא משיח. אך אח"כ כשעמד על טעותו, קרא לו 'בר כוזבא' (ראה אי"ר ב, ד, ובפי' עין יוסף שם). ואכן 'כוזבא' הוא מלשון 'כזבי'. ונודע מה שכתב הרמ"ע מפאנו (לגלוי נשמות אות כ) שרבי עקיבא היה לגלול זמרי בן סלוא, ואשת טורטורופוס שנתגיירה ונשאה רבי עקיבא (ע"ז כ, ה) היתה לגלול כזבי בת צור, ועכשיו נתקנו. ונמצא כי כל מעשה דזמרי וכזבי חזר עוד על עצמו אצל רבי עקיבא עם אשת טורטורופוס. וכדרך שטעה זמרי ב'כזבי' מכח הפסוק 'דרך כוכב מיעקב', כן היה מקום שיטעה גם רבי עקיבא מכח גילוי זה בבר כוזבא. ואכן טעותו של רבי עקיבא בוודאי לא היתה באותו גדר כמו זמרי, אלא שעכ"פ למעשה היה זה ענין שנעלם ממנו, בבחי' 'הנסתרות לה' אלקינו', ונמשך מכח גילוי ענין משיח שע"י בלעם.

א.

פינחס כלל בו אהבה ויראה לעומת סומאת פעור

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל (כ"ה, יא).

הנה 'פינחס' הוא בנ' 'יצחק', וכאשר לקח 'רמח' בידו (כ"ה, ז) צירף אליו גם את הגי' של 'אברהם'. והענין בזה הוא, כי בעון פעור נכשלו בשני העבירות החמורות עבודה זרה עם גילוי עריות ביחד. והנה עבודה זרה נקראת אלהים אחרים (שמות כ, ג) שהיא נפילה מן היראה האמיתית, ולכן עבודה זרה מכונה תמיד בלשון חז"ל בשם 'רדא' (שבת פ"ג: כל אחד ואחד עשה דמות יצאחו וכו'). ואילו זנות היא בחי' אהבה רעה, והיא נפילה מן האהבה האמיתית להש"ת. ולכן בכחם ובזכותם של אבותינו הק' אברהם ויצחק, שהם שורש לאהבת ה' ויראת ה' בתיקונם, בא פינחס והתגבר כנגד עון פעור שהיתה בו טומאה לעומת שניהם.

עוד יש בשמו רמז על אבותינו הק', כי הנה פינחס זה אליהו (וזה"ק ח"ב קצ, א), ואיתא כי שמו אליהו מרמז על השמות הק' א"ל הוי"ה [ועל כך רמזו הכתוב (תהלים קיח, כו) "א"ל הוי"ה ויאר לנו", כי א"ל הוי"ה היינו אליהו שהוא פינחס כנ"ל, ופינחס הוא בנ' אור עה"כ, ולכן 'יאר לנו']. והנה 'אברהם' הוא בנ' ח' פעמים א"ל, ואילו 'יצחק' הוא בנ' ח' פעמים הוי"ה [ואכהמל"ב ענין ח' פעמים], ונמצא כי אברהם ויצחק הם בחי' א"ל הוי"ה שנרמזו באליהו כנ"ל.

והנה כשם שכלל בו אליהו את קדושת אברהם ויצחק, כן הוא ענין מה דא' בזה"ק (ח"ב ק"ב: כ) שנתעברו בו נשמות נדב ואביהוא. כי הנה א' בזה"ק (תקצ"ו, ג) כי לעומת סומאת קל' עבודה זרה ועריות היו בגדי הכהן גדול, ד' בגדי הוזהב לעומת עבודה זרה [כענין עגל הזהב שהיה מנס ע"ז], וד' בגדי הלבן לעומת קל' עריות [כי לבן מורה על מדת החסד, וזהו שורש האהבה הנפגמת ע"י עריות]. והנה 'נדב' הוא בנ' ד' פעמים 'זהב', ו'אביהוא' הוא בנ' ד' פעמים 'נד' שהוא הכינוי לבגדי הלבן בפסוק (ויקרא טו, ד), ונמצא כי בנשמותיהם של נדב ואביהוא שנתעברו באליהו, נרמזו שני הקל' שביטל בעבודתו. והנה בזה"ק (שם) א"י כי בגדי הלבן הם כנגד ד' אותיות שם הוי"ה, ובגדי הזהב הם כנגד ד' אותיות שם אדני', ולפי הנה"ל נמצא כי אצל פינחס נתאחדו שמות הוי"ה ואדני' [כשם שנתאחדו בו א"ל הוי"ה]. ולכן נחפץ אח"כ להיות מלאך, שכן 'הוי"ה אדני' הוא בנ' 'מלאך'.

והנה מצינו אצל פינחס עוד ענין של התכללות, והוא מה שנתאחדו אצלו הנשמה והגוף. כי כל אדם בהגיע עת פטירתו מן העולם, עולה נשמתו לגנוי מרומים בשמים, ואילו גופו נשאר בארץ מתחת. ואילו אליהו הנביא זכה לאחד את גופו ונשמתו בתכלית, עד שכאשר הגיע זמנו עלו ונתעלו גופו ונשמתו גם יחד לשמי מעל.

ויש לומר כי לכן אמרו חז"ל (במדבר כא, א) על פינחס 'בדין הוא שיטול שכרו', כי על כל אדם אמרו (קדושין ל"ט) 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא', והוא לפי שהשכר האמיתי ראוי אל הנשמה כאשר היא בטירתה ללא הסתר הגוף, ולכן צריכה היא להיפטר מן הגוף כדי לקבל את השכר בעולם העליון. אבל אליהו שאזכה לקדש את גופו כמו נשמתו, בודאי כי בדין הוא שיטול שכרו משלם. ורמזו יש בדבר, כאשר נחשב את שמו ב' פעמים כנגד הגוף והנשמה, נמצא כי ב' פעמים 'פינחס אליהו' הוא בנ' 'שכר', ובהו נרמז עניינו שהוא ראוי לקבל שכר.

ונמצא כי פינחס זה אליהו היה כולל בו כמה בחי', אהבה ויראה וגוף ונשמה, ובהו עמד לעומת פגם פעור כנ"ל, ולכן זכה לעיבור נשמות נדב ואביהוא. ויש לומר אשר דוקא מכת התכללות זו זכה לעיבור נשמות נדב ואביהוא, כי ידוע מספד"ק אשר עניינם היה שנסמכו בדביקות נעלית עליו ולפנים, והיתה דביקות נשמותם בבוראה גדולה ועצומה כל כך, עד שהגוף לא היה יכול לשאת זאת. ונמצא כי נשמתם התעלתה עד מאד, באופן שלא יכלו לצרף את הגוף להתעלות זו. ולכן כאשר פינחס בא וצירף וכלל את האהבה עם

היראה ואת הגוף עם הנשמה כמבואר, זכה ונתעברו בו נשמותיהם של נדב ואביהוא.

ב.

קנאה נכונה מרבה שלום ועבודת ה' בלי גבול

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי (כ"ה, יא). כתוב בספד"ק נועם אלימלך לפרש את הדברים, כי האדם העובד את ה' על ידי השגות שכלו העצמי, הרי הוא מוגבל בגדרי שכלו ויכולת השגתו, ויש גבול ותכלית להיכן הוא יכול להשיג ולהגיע. אבל האדם המתעורר לעבודת ה' על ידי שהוא רואה איזה דבר טוב אצל חברו, וזה מעורר אותו לעשות גם הוא כמעשהו, יכול לעלות בלי גבול אפילו למעלה מן הטבע. ולכן אמר הכתוב "בקנאו את קנאתי בתוכם" שהיה פינחס מעורר אצל בני ישראל שיהיה להם קנאה לעשות כמעשהו, ועל ידי זה "ולא כליתי את בני ישראל" שנהיה להם התעוררות לעבודת ה' בלי גבול וכליון, עיי"ש עוד.

ויש לפרש קצת לערכינו בדרך העבודה את דבריו הקדושים. כי הנה יש קנאה רעה המוציאה את האדם מן העולם (אבות ד, כא), ולעומתה יש קנאת סופרים המרבה חכמה (כ"ב סא). ובגדר החילוק ביניהם יש לומר, כי הקנאה הרעה באה מהשגה של גבול, כאשר האדם רואה איזה דבר טוב אצל חברו, והוא חושב שהטובה הזאת מוגבלת להיות אצל אחד לבדו, ולכן הוא מקנא בחברו למה זכה הוא לאותו דבר טוב. ומכאן קנאה זו היא בא לידי שנאה, כי הוא מרגיש שאין הוא וחברו יכולים לזכות אל אותה הטובה, והרי חברו עומד לו בדרכו. מה שאין כן קנאת סופרים המרבה חכמה באה מהשגה של בלי גבול, על ידי שהאדם משכיל להבין שאין שום הגבלה לאותה טובה הנמצאת אצל חברו, ולכן כאשר הוא רואה שחברו זוכה לאיזו טובה, הרי הוא מתעורר להשיג גם כן את אותה הטובה, אבל בלי להרגיש שחברו מונע ממנו את הטובה ההיא, אלא אדרבה מכאן חברו הרי הוא מתעורר לזכות גם כן לאותה טובה. וקנאה כזאת אין בה שום שנאה ותחרות, אלא אדרבה אהבה גדולה לאותו החבר שעורר אותו על זו הטובה.

ולכן אומר הרבי ר' אלימלך כי עבודת ה' הבאה מכת קנאה, היא עבודה בלי גבול. שכן מי שמתעורר בדרך הקנאה הטובה, הרי זה על ידי שהוא משיג שאין כל הגבלה למעלות הטובות. ולכן כשם שהוא יכול לזכות במעלות הטובות של חבריו, כך הוא יכול לזכות גם לעלות עוד ועוד בלי גבול. וקנאה כזאת מעוררת אהבה ואהבה, ולכן נתברך פינחס בברית שלום, כי הוא עורר בכלל ישראל קנאה כזאת המביאה לידי אהבה ושלום.

ובהו יש לפרש גם את הלשון של הר"א שם: שאחר שעשה פינחס דבר זה, הכניס קנאה בלב עם הקדוש, שמהוים והלאה יביטו על ארחותיהם בעינא פקחא. להיות זריז ונשכר במצות ה', עכ"ל"ק. וענין 'עינא פקחא' זו היא ענין עין טובה, כי קנאה מתוקנת באה יחד עם עין טובה על טובת חברו כמבואר. ואמרו חז"ל כי על ידי טוב עין נמשכים ברכות (תנחומא ברכה א: ע"פ שם ב"ב, ט), והיינו לפי שזה מעורר שפע בלי גבול אשר זה הוא ענין הברכה. והוא ענין ברכת השלום שקיבל פינחס, כמו שנאמר "לכן אמור הנני נתן לו את בריתי שלום" (כ"ה, יג). כי השלום הוא כלי מחזיק ברכה (עקצין ג, יג), והיינו אשר השלום הוא הכלי לאותה ברכה הנמשכת על ידי טובת העין.

וקוראים פרשה זו בכל שנה בשבת הראשונה של ימי בין המצרים, או שבת לפני תחילת אלו הימים. כי חורבן בית המקדש נהיה על ידי שנאת חנם (יזמא ט), אשר שנאה זו התחילה עם קנאה שלא בתיקונה שהביאה לידי שנאה כמבואר. ולכן מקדימים את הרפואה לזכרה, בקריאת פרשת פינחס אשר עורר קנאה המביאה לידי אהבה ושלום, אשר קנאה זאת היא שורש וכלי מחזיק ברכה לבנין בית המקדש.

ג.

פינחס הפריד את הצירוף מ'ות' והמשיך בו אור

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונה עולם תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בני ישראל (כ"ה, יג).

איתא בילקוט ראובני על הפסוק "וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מותך העדה ויקח רמח בידו" (כ"ה, יג): "ראה אות מ' חתומה בדם פורח באויר, וקודם שהתחבר עם ו'ת, הקדים ושתפה בשמו שהוא ר'ח, ונעשה רמ'ח וכו'. דהיינו אשר פינחס צירף את שמו שהוא בנ' ר'ח עם האות מ' הפורחת באויר, כדי שלא תצטרף לאותיות ו'ת להיות 'מות' ח"ו. ולכן נחשב שלקח 'רמח' בידו שהוא ר'ח עם מ', ובהו המשיך מדת 'דחם', עיי"ש.

ויש לפרש את הדבר, כי 'בזב' עה"כ היא בנ' מ', ואילו 'זמרי בן סלוא' הוא בנ' ו'ת, ולכן כאשר רצה זמרי לקרב את בזב, היה זה גורם לחיבור אות מ' עם ח"ו ח"ו. ואז בא 'פינחס' ו"יקח רמח בידו", שלקח את האות מ' וצירפו לשמו, ובהו מנע את החיבור ביניהם. והיינו על ידי שהכניס את שמו ביניהם כאשר צירף אותו אל המ', ועל ידי זה לא היו יכולים אותיות 'מות' להתחבר.

ומה שהפריד 'פינחס' בין האות מ' לאותיות ו'ת, הוא על דרך מה שכתוב בזה"ק (ע"ח"א ל"ג) על הפסוק "הרי מאורות" (בראשית א, ד), שיש כאן תיבת 'אור' המפרידה בין אותיות 'מות', עיי"ש. וכמו כן הוא גם בענין זה, כי 'פינחס' הוא בנ' 'אור' עה"כ, ולכן הוא דוקא הפריד בין אותיות 'מות' כמבואר [וזה המולל שניתוסף במנין 'פינחס' על 'אור', הוא הא' החסר ב'בזב' להיות בנ' מ'. והענין הוא כי א' זו החסרה אצלה הוא שורש תיקונה, ולכן נכנס הא' אל 'פינחס'. וזהו ענין ל"ש מלקות ול"ש מלאכות שהן ארבעים חסר אחת, כי האחת היא בחי' הניצוץ הטוב שיש בתוך החטא, ואכמ"ל]. ונמצא כי על ידי שהכניס פינחס את עצמו ביניהם, נהיה כאן ענין 'מאורות' תמורת 'מות', וזה מרומז בסופי התיבות עולם תחת אשר קנא לאלקיו שהם 'מאורות'.

ד.

בנות צלפחד רצו להשיג את מדת המלכות

כן בנות צלפחד דוברות (כ"ו, י). ארץ ישראל היא בחי' מדת המלכות, ועסקו בנות צלפחד לזכות לקבל חלק בארץ ישראל, כי נשים הן בחי' מדת המלכות, ורצו לקבל את החלק שלהן בארץ ישראל הרומות על מדת המלכות. והזכירו בדבריהן "למה יגרע שם אבינו" וגו' (כ"ו, ד), כי 'שם' הוא גם כן בחי' מדת המלכות, כדא' בזה"ק (ח"א קמ"ב) על פי הפסוק (ש"ב ה, יג) "ויעש דוד שם", והיינו שעסקו בזה לקבל שייכות עם קדושת מדת המלכות. וזהו שאמרו "כי בחטאו מות ובנים לא היו לו" (כ"ו, ה), כי בחטאו מות' עה"כ בנ' 'מלכות', ובנים לא היו לו' בנ' המילוי של 'מלכות' (כ"ו מ"ד פ"י י"ו), ונמצא הכל בנ' 'מלכות' במילואו.

והסכים הקב"ה לדבריהן, ואמר למשה רבינו 'כן בנות צלפחד דוברות', 'בנות צלפחד' עה"כ בנ' שם אדני' במילואו (אלף דלת ט"ו י"ד - תע"א) שהוא השם של מדת המלכות, ותיבת 'דברת' הוא בנ' המילוי בלבד של שם אדני' (לף לית ו'ן י"ד - תר"ו).

ה.

לימוד תורה שבכתב לנשים

כן בנות צלפחד דוברות וגו' (כ"ו, י). פי' רש"י: "כך כתובה פרשה זו לפני במדבר", ויש להבין מה ההדגשה בזה שהפרשה הזאת כתובה, והלא היה יכול לומר כי זו היא ההלכה הנכונה ותו לא.

ויש לומר על פי דברי חז"ל 'רבי אלעזר אומר, כל המלמד את בתו תורה כאילו לומדה תפלות' (סוטה כ), שאין ראוי לנשים ללמוד תורה. אבל מבואר בבית יוסף (ארח"ב כ"ט שם האגור ומהרי"ל) דהיינו דוקא בתורה שבעל פה, אבל תורה שבכתב מותר להן ללמוד. ולפי זה יש לומר שרצו חז"ל להדגיש שלא לימד אותן משה רבינו דבר השייך לתורה שבעל פה, ואפילו שהיו "בנות צלפחד דוברות" דברים בפניהן, אבל 'כך כתובה פרשה זו' והיא חלק מן התורה שבכתב, ולכן מותר היה ללמד אותן הלכות אלו.

עבדים משלו בנו: אויסרייסן די תאוות דורכן זיין קלאר: די 'נשמה' איז 'בעל הבית' - נישט דער 'גוף'

א. מי בראש: דער 'מנהיג העדה' דארף האבן די 'ידיעה' אז ער איז דער 'מנהיג'

די נשמה גלוסט צו העכערע תענוגים | דער גוף מיינט אז דער ציאונג אין אים וויל תענוגי הגוף | די סארט תענוגים וועלן קיינמאל נישט לעזן דעם פראבלעם | דער עיקר עצה איז צו גיין צום שורש הדבר | כדי צו קענען זעטיגן די נשמה - מוז די נשמה ווערן דער הערשער | ווילאנג דער גוף איז דער הערשער - וועט די נשמה נישט זאט ווערן פון אירע תענוגים | די נשמה דארף נישט קיין 'טובות' - זי דארף 'לעבן' | אויך דער גוף וועט אין אזא פאל נישט קענען צו לאנג איינווייניג און באקומען זיינע תענוגים | משל: די צרה-לייט נעמען ארום דעם רב און קאנטראלירן אים | ווילאנג דער רב זיצט נישט אויף זיין ריכטיגן פלאץ פון הנהגת הקהלה - איז די גאנצע קהלה קאראפטירט | ווי נאר ער איז אויף זיין פלאץ - פארט אלעס על מי מנוחות

ב. למי אתה: א ישוב הדעת איבער מיינ מהות 'ווער בין איך'

ווען א מענטש קומט לכלל דעת דארף ער זיך אפשטעלן טראכטן | די ערשטע מחשבה איז: וואס איז מיינ מאטיוו און ציל פון לעבן? | איך האב טאקע פארשידענע ציאונגען וועלכע שלעפן מיר צו תאוות - אבער דאס איז מיינ דורכגעטראכטע ציל אין לעבן? | טיפער געטראכט: ווער בין איך בכלל? | בין איך א צייטווייליגע בריאה וואס הייסט 'גוף' אדער א נצחיות'דיגע בריאה וואס הייסט 'נשמה'? | מיינ עסן און טרינקען איז א 'ציל' אדער א 'מיטל'? | טאמער איז ער מחליט אז ער איז א נשמה און ער זוכט רוחניות - דארף ער טוישן זיין 'סיפוק החיים' פון גשמיות'דיגע תענוגים אויף רוחניות'דיגע תענוגים | עס וועט זיין אביסל שווער פארן גוף - אבער אין דער זעלבער צייט וועט ער זיין צופרידן אז ער איז אויף זיין פלאץ | די נשמה וועט נישט אלעמאל שפירן א טעם אין רוחניות - אבער אין דער זעלבער צייט וועט זי זיין צופרידן אז זי איז אויף איר ריכטיגער פלאץ | די נשמה וועט מיטטיילן פון אירע תענוגים פארן גוף | אכילה וועט זיין א צייט וואס די נשמה איז משפיע צום גוף

ג. גיל כעמים: די פראסטקייט וועלכע ליגט אין גוי'אישע מוזיק און טענץ

'נגינה' איז א שפראך פון געפילן | א הייליגער ניגון דרוקט אויס הארציגע געפילן פון אהבת ה' און יראת ה' | א פראסטער ניגון דרוקט אויס געפילן פון גאווה און תאוה רח"ל | א הייליגער ניגון ארבעט אויפן מוח און לב - וועלכע זענען די ריכטיגע 'מושלים' פונעם גוף | א פראסטער ניגון ארבעט אויף די פוס - וועלכע זענען באמת די 'עבדים' פונעם גוף | עס ווערט אן 'עולם התמורות' | וויבאלד חז"ל האבן מורא געהאט פון די פראסטע ניגונים - האבן זיי עס אינגאנצן גע'אסר'ט | ביי א חתונה האבן זיי עס מתיר געווען לצורך מצוה | לידער ביי די חתונות - ברענגט מען היינט אריין די אלע ניגונים און טענץ | לידער זענען פארהאן חסידי'שע בחורים וועלכע טאנצן אויף די פראסטע מוזיק | טאמער האט מען א הרגש אין נגינה - פארשטייט מען דעם חורבן פון די ניגונים | דאס איז אויך נכלל אינעם מסילת ישרים אז די 'תאוות' זענען מבטל די 'ענוה' | די ניגונים ברענגען ארויס דעם גאנצן 'אני ואפסי עוד' | מען דארף מגלה זיין בלויז דעם הייליגן 'אני' פון דער נשמה

א.

מי בראש: דער 'מנהיג העדה' דארף האבן די 'ידיעה' אז ער איז דער 'מנהיג'

תענוגי הגוף לעשן נישט די נשמה'דיגע פייער צו תענוגים

אין פריערדיגן גליון האט מען גערעדט באריכות, אז דער 'כח התאוה' קומט בעיקר פון דער נשמה און נישט פון דער גוף, נאר וויבאלד מען איז נישט ממלא די נשמה מיט אירע תענוגים - ווערט דער גוף איבערגענומען פונעם 'כח התאוה' וועלכע רודערט אינערליך, מיינענדיג אז דאס קען מען פארלעשן מיט גשמיות'דיגע אכילה ושתיה, און דערפאר לויפט זי נאך די תאוות און קיין עק, ווייל באמת זענען די אלע תענוגים גשמיים ווי זאלציגע וואסער פארן דארשטיגן, וועלכע מאכט אים בלויז נאכמער דארשטיג. און דער ריכטיגער לעזונג איז בלויז, צו געבן פאר דער נשמה אירע תענוגים און מיט דעם וועט זי זאט ווערן און יעדער וועט זיין צופרידן.

עס איז נישט גענוג צו טוישן 'תענוגים' - נאר מען דארף טוישן די 'הנהגה קדומה'

אויבנאויף וועט א בחור מיינען, אז די עצה ארויסצוגיין פון גשמיות'דיגע תאוות איז, צו אנהייבן געבן פאר די נשמה אירע תענוגים, צו לערנען פלייסיג, דאווענען מיט התלהבות און זיך קאכן אין חסידות וכדומה, און ווען עס קומט צום עסן זאל ער זיך איינהאלטן פון איבריגע תענוגים, און דורכדעם וועט ער זעטיגן די תשוקה פון זיין נשמה, און נעמען דעם גאנצן 'כח התענוג' בלויז אין רוחניות. אבער אינ'אמת'ן איז דאס נאכנישט גענוג, ווייל דאס באדייט אז דער בחור האט זיך אפגעגעבן בלויז מיט די 'תוצאות' און נישט מיטן 'שורש'! ער איז נישט דורכגענומען דערמיט ביזן גרונד, און ווי נאר ער וועט מיד ווערן פון ארבעטן

און זיך אנשטרענגען אזוי ביטער שווער - וועט ער באלד זיין צוריק דער זעלבער מענטש וועלכער ליגט אין גשמיות'דיגע תאוות, גארנישט אנדערש ווי אלע אנשים חומריים. דעריבער מוז מען מער מרחיב זיין דעם ענין און מסביר זיין, וויאזוי מען טוישט דעם גאנצן 'יסוד' און 'הנהגה קדומה', צו ווערן א גרונטליכער עובד השם. מען וועט ממחיש זיין דעם ענין מיט א משל:

מחלוקת לשם שמים

אמאל איז געווען א קהלה אין א שטאט וועלכע האט געהאט אונטער זיך עטליכע הונדערט משפחות, וואס דאס האט אריינגענומען פארשידענע מדרגות פון מענטשן, עס זענען געווען דערין פופציג בני עליה וועלכע זענען ממש געליגן אין עבודת ה' און האבן גארנישט געוואוסט פון קיין עולם הזה צו זאגן. דערנאך זענען געווען דארט פופציג אידן וועלכע זענען שוין יא געווען אביסל מער באהאוונט אין עולם הזה, זיי האבן שוין געהאט עפעס א געשעפט דא און דארט, אבער זיי זענען געזעסן און געלערנט רוב טאג, דערנאך זענען געווען איבער הונדערט אידן וועלכע זענען געווען איידעלע בעלי בתים, וואס כאטש זיי האבן טאקע געארבעט א גאנצן טאג פאר פרנסה - זענען זיי געווען אנגעזאפט מיט תורה און יראת שמים, זייער גאנצער מציאות איז געווען איידלקייט און ערליכקייט, און זיי האבן געשטרעבט מיטן גאנצן הארץ צו אויפשטעלן ערליכע חסידי'שע דורות ווי עס דארף צו זיין. און דערנאך איז אויך ליידער געווען דארט א קליקע פון צוואנציג יונגאטשן, וואס זיי זענען ממש געווען אויסוואורפן איינס גרעסער

מי יעלה לנו בתחלה

ויהי היום, די קהלה האט געדארפט אויפנעמען א נייעם רב - נאכדעם וואס דער פריערדיגער רב איז נסתלק געווארן. און עס זענען געווען אויפן טיש צוויי פארשלאגן וועמען אויפצונעמען, עס איז געווען איין פארשלאג, פון איינעם זייער א גרויסן תלמיד חכם און ירא שמים, מלא וגדוש בחסידות און מדות טובות - אבער ער איז בלויז פערציג יאר. און דערנאך איז געווען א צווייטער פארשלאג, פון איינעם וועלכער איז אויך א גרויסער תלמיד חכם און ירא שמים, און צו דעם האט נאך פארשידענע מעלות, אז ער איז שוין אין די זעכציגער יארן, ער איז א שטארקער פרומער, און דערצו איז ער א גרויסער 'שפל ברכ' און אן 'ענין', א 'שיף עייל ושיף נפיק'; ווי עס פאסט פאר איינעם וועלכער לערנט תורה בקדושה, וואס די תורה איידלט אים אויס. און די קהלה האט פאררופן וואלן צו שטימען, וועמען פון די צוויי מען זאל אויפנעמען אלס רב.

ערליכע אידן קלעבן זיך צו אן ערליכן מנהיג

זעלבסט פארשטענדליך, אז די אלע איידעלע אידן - די בני עליה, די בני תורה און ערליכע בעלי בתים

נקודות:

באמת זענען די אלע תענוגים גשמיים ווי זאלציגע וואסער פארן דארשטיגן, וועלכע מאכט אים בלויז נאכמער דארשטיג. און דער ריכטיגער לעזונג איז בלויז, צו געבן פאר דער נשמה אירע תענוגים און מיט דעם וועט זי זאט ווערן און יעדער וועט זיין צופרידן

נקודות:

ווען מען שטעלט אוועק דעם גוף אויף זיין ריכטיגן פלאץ וואו ער באלאנגט עכט – איז ער אסאך מער צופרידן! ווייל יעדע יצירה וואס איז גוט אוועקשטעלט, לויט ווי עס איז באשאפן געווארן – הערשט דארט אן אמת'ע זאטע צופרידנהייט, טאמער מאכט מען פונעם 'עבד' א 'מלך' – וועט דער 'עבד' קיינמאל נישט זיין צופרידן! ווייל ער איז נישט קיין מלך ~

טראכט זיך איבער מיט א 'ישוב הדעת': "מי אני? ווער בין איך? וואס איז מיין מציאות? וועמען וויל איך אויפנעמען אלס רב און מנהיג, דעם גוף אדער די נשמה? וואס איז מיין ציל אין לעבן, 'חומריות' אדער 'רוחניות'? פון וואו וויל איך שעפן חיות און צופרידנקייט, פון אכילה ושתיה אדער פון א גוטן טעם אין דאווענען?"

- האבן אלע געשטימט אויפצונעמען דעם עלטערן, וואס ער איז אסאך פרומער און איידעלער, און אלע איידעלע אידן האבן גערעדט מיט התפעלות: "אה, דאס איז אונזער רב! אזא רב דארפן מיר דא האבן! ער וועט זיכער אריינברענגען אין שטאט א רוח פון חסידישקייט און איידלקייט! ער וועט זיין א דוגמא פאר אונזערע קינדער צו זען וויאזוי אן ערליכער איד דארף אויסצוזען! אזא רב וועט זיין א געוואלדיגער תועלת פארן מצב היהדות פונעם גאנצן שטאט!" אבער פון די קליקע ליידיג-גייערס האט מען געהאט ערווארטעט, אז זיי וועלן מן הסתם אויסוועלן דעם אנדערן רב, וועלכער איז נישט אזא פרומער, און נישט אזוי פארציטיש, ער וועט זיי נישט ממש שטיין אין וועג אויף יעדן טריט און שריט. ממילא, האבן זיך די פרומע עולם גערישט אויף א מערכה און א מלחמה מיט די חברה לייט, וועלכע וועלן איבערדרייען און פארפירן.

וואו קומט צו די נישט ערליכע צו אויסוועלן א ערליכן מנהיג?

ווי וואונדערליך איז געווען, ווען עס האט זיך ארויסגעשטעלט אנדערש, אז די 'קליקע' האט גאר געשטימט פאר דעם עלטערן און פרומערן רב! מען האט נישט געדארפט פירן קיין מערכות, ווייל יעדער איז געווען אויפן זעלבן מיינונג. עס איז געווען ביי יעדן א חידה סתומה, און יעדער איז געשטאנען און געפרעגט: "קיינמאל האבן זיי נישט די זעלבע דעה ווי אונז, און וואס איז דא פלוצלינג געשען אז יעצט האבן זיי די זעלבע דעה? פארוואס האבן זיי דייקא געוואלט אויפנעמען דעם עלטערן רב - וועלכער איז אסאך ווייטער פון זייער לעבנס שטייגער?!" ויהי לפלא, קיינער האט נישט געוואוסט קיין ענטפער, אבער 'מים ידברו'.

פירצה קוראה לגנב

עס איז דורכגעגאנגען עטליכע וואכן, און פלוצלינג הייבט אן פארענטפערט ווערן די גרויסע 'חידה סתומה'... מען האט אנגעהויבן באמערקן דא און דארט געוויסע פירצות וואס די ליידיג-גייער ברעכן דורך - זאכן וועלכע זענען שוין פונלאנג געווען איינגעצוימט, נאך ביים פריערדיגן רב, און יעצט האבן זיי זיך ערלויבט פורץ צו זיין דעם גדר. נאך א קורצע בירוה איז מען געוואויר געווארן, אז די קליקע האבן זיך ארומגענומען ארום דעם נייעם רב - וועלכער איז נאך געווען נאאיוו און אומוויסנד ווער די חברה זענען - און זיי זענען געווארן זיינע 'באי ביתר' און 'משרתים בקודש', און זיי זאגן אים דעות און טיילן אים איין וואס און וויאזוי צו פירן די קהלה.

די חברה-לייט זענען געווארן די מנהיגי העדה...

יעצט האט מען שוין פארשטאנען פארוואס די קליקע האט אויך געוועלט פאר דעם רב. ווייל זיי

האבן געזען אז דער רב איז טאקע א גרויסער תלמיד חכם, זייער א גרויסער ערליכע איד, אן ענו און א 'שפל ברך' מיט אלע מדות טובות, אבער קיין 'תקיף' איז ער נישט! ער איז נישט קיין איבערגעשפיצטער מענטש וועלכער ווייסט וויאזוי צו פירן א מערכה מיט צרה-לייט! אזוי אויך ווייל ער איז א גרויסער ערליכע איד פארשטייט ער נישט ווער די חברה-לייט זענען! ווידעראום, דער אנדערער קאנדידאט - איז טאקע נישט דער גרויסער פרומער און שפל ברך - אבער יענער איז נישט קיין בטלן! ער פארשטייט גוט ווער די חברה-לייט זענען! ער איז א 'בעל מלחמה' וועלכער ווייסט זייער גוט וויאזוי צו באהאנדלען א מחוצף און א גבר אלים! דערפאר האבן זיי געהאט אפגעשמועסט צווישן זיך: "מיר ציטערן פון אזא רב וועלכער וועט אונז קענען קאנטראלירן! ניין, מיר וועלן ענדערש אויפנעמען דעם עלטערן רב, וואס ער איז אזוי איידל און ווייך, אזא רב וועלן מיר קענען קאנטראלירן און אים זאגן דעות! אט אזא רב דארפן מיר האבן! ער איז פארזונקען אין זיינע ד' אמות של הלכה, און ער ווייסט גארנישט מער! ער איז א ריכטיגער 'בטלן' וועמען מען וועט קענען אויסנארן און פארנארן!" און יעצט - עטליכע וואכן שפעטער - האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די קליקע האט טאקע גוט צוגעטראפן, זיי האבן זיך באלד פון אנהייב צוגעשארט צום רב און אים ארומגענומען - אן דעם וואס ער זאל וויסן ווער זיי זענען און וואס זייערע מאטיוון זענען - און באלד האבן זיי גע'פועלט' ביי אים צו ערלויבן יענע פירצה און דער פירצה, מיטן הסבר אז אינעם היינטיגן דור קען מען שוין נישט עומד זיין דערין, און עס איז א 'גזירה שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה', און 'עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר', וכדומה. קומט אויס, אז אנשטאט דער רב זאל זיי פירן און קאנטראלירן - האבן זיי געפירט דעם רב.

אשית עצות בנפשי

זענענדיג דעם ניי געשאפענעם מצב, איז געווארן א מהפכה אין שטאט. די ערליכע אידן האבן זיך צוזאמגענומען אויף אן אסיפה נחוצה און מטכס עצה געווען וואס מען קען טון צו ראטעווען די שטאט פון גיין לטמיון דורך די קליקע פון 'ריקים ופוחזים' - וועלכע זענען אומאפיציעל געווארן די מושלים און מנהיגים פון דער שטאט, און דער רב איז בלויז א 'די אריכתא' פון זייער הנהגה. עס זענען געווען אזעלכע וועלכע האבן גע'עצה'ט, אז מען זאל אפשרייבן א בריוו און דער גאנצער פרומער ציבור זאל חתמ'ענען דערויף, און דארט זאל מען פארלאנגען פונעם רב, נישט מסכים צו זיין דורכצולאזן די געוויסע פירצות וועלכע האבן זיך אריינגעכאפט לעצטנס דא אין שטאט, נאר זיך שטעלן דערקעגן בכל התוקף. אבער אנדערע האבן אפגעווארפן די עצה, מיט דער טענה:

ב.

למי אתה: א ישוב הדעת איבער מיין מהות 'ווער בין איך'

"מיר ווילן נישט טון די זעלבע ווי די קליקע! מיר ווילן אז דער רב זאל אונז באמת פירן לויט ווי ער וויל און פארשטייט, און נישט אז מיר זאלן אים פירן! מיר קענען נישט יעדע 'שני וחמישי' שיקן א בריוו צום רב און אים זאגן דעות און עצות וויאזוי צו פירן די קהלה!" אנדערע האבן ארויפגעברענגט א געדאנק פון נאכאמאל איבערמאכן די וואלן און שטימען פארן אנדערן קאנדידאט, אבער דאס איז אויך באלד אראפ פון טיש, מיט דער טענה אז מען קען דאס נישט טון, עס איז א ביוו התורה, דאס איז אונזער רב און מיר דארפן זיך ספראווען מיטן פראבלעם כמו שהוא, און נישט אנטלויפן דערפון מיט תחבולות.

מען דארף פשוט איינמעלדן פארן רב 'דו ביסט דא רב'!

נאכדעם וואס דער ציבור איז געקומען צו א מצב פון 'אובד עצות' - האט זיך אויפגעשטעלט איינער פון די ערנסטע בעלי בתים, א קלוגער איד אבער זייער תמימות'דיג, און געזאגט: "איך האב א פשוט'ע עצה, לאמיר צוזאממשטעלן א דעלעגאציע פון עטליכע בני עליה, עטליכע חשוב'ע תלמידי חכמים און בני תורה, און עטליכע פון די ערליכע בעלי בתים, וועלכע זאלן פשוט און גראד אריבערגיין צום רב, און אים זאגן: "רב לעבן, איר זאלט וויסן אז איר זענט דא דער רב! קיינער איז נישט דער מנהיג - נאר איר אליינס! מיר האבן אייך אויפגענומען ווייל מיר געטרויען אייך! איר האט גענוג דעת תורה, גענוג 'ידעת המציאות' און גענוג יראת שמים, צו מאכן אליינס החלטות! איר זאלט נישט הערן קיינעם'ס עצות און דעות - נאר איר זאלט אליינס מחליט זיין אייערע החלטות וואס איר האלט באמת! ווייל איר קענט יא! איר זאלט נאר זאגן אייער ריינע דעה אן קיין שום מורא פון קיינעם! און די קליקע וועלכע האט זיך ארומגערינגלט ארום אייך, זענען א באנדע מחוצפים וואס מען טאר נישט מורא האבן פון זייערע גערודער! איר זאלט נישט נתפעל ווערן פון זיי! און טאמער וועלן זיי נישט פאלגן וועלן מיר צוזאמנעמען א פאר חברה פרומע, און מען וועט זיי שוין לערנען דרך ארץ... זיי זענען נישט די רבנים דא! איר זענט דער רב דא!"

לא תגורו מפני איש

וכך הוה, מען האט טאקע אויסגעפאלגט די פשוט'ע און זאכליכע עצה פון דעם איד, און די עצה האט טאקע געארבעט פלאי פלאים. ווי נאר דער רב האט באקומען די ידיעה און די שטארקייט אז ער איז דער רב און ער האט זיך נישט וואס צו דערשרעקן פון די אלע אנדרייער און פארדרייער - איז ער געווארן אן אנדערער מענטש! ער האט אנגעהויבן זאגן זיין אמת'דיגע מיינונג אן קיין מורא פון קיינעם, און ער האט געפירט די קהלה אויפן אמת'דיגן דרך התורה לשם ולתפארת, צו דער צופרידנהייט פונעם גאנצן ערליכן ציבור.

און דא הייבט זיך אן דער עיקר שורש פונעם גאנצן עבודת ה' פון א גאנץ לעבן, ווייל טאמער דער בחור'ל שטעלט נישט אוועק גענוג קלאר, אז די נשמה איז דער מנהיג זיין לעבן - אפילו אויב ער וועט לערנען פלייסיג און הנאה האבן פון רוחניות'דיגע תענוגים - וועט ער אלעמאל זיין שוואך און נאכגיב פארן גוף! ער וועט אלעמאל שפירן, אז מען קען נישט פארלאנגען פונעם גוף אוועקצוגעבן פון זיך אויפיל תענוגים! מען מוז זיך אויך רעכענען מיטן גוף און אים נאכגעבן זיינע תענוגים! דאס אלעס קומט פשוט פון א שוואקייט אינעם יסוד און שורש פון זיין גאנצן מציאות אויף דער וועלט.

די קנעכט רייטן אויבן אויף די פערד, און די 'מלכים' זענען זיי גאר משמש... דאס איז די מראה וויאזוי עס זעט אויס אונזער 'עולם התמורות', די פארדרייעט וועלט, וואו דער גוף איז א הער, און די נשמה איז דער קנעכט פונעם גוף.

טאמער בלייבט ער מיטן קינדערישן קאפ - וועט ער אלעמאל נאכגעבן פארן גוף זיינע תענוגים

ווען א בחור'ל ווערט אביסל עלטער און קומט לכלל דעת, ער ווערט בר מצוה און באקומט א יצר טוב - דארף ער מחליט זיין ווער עס זאל זיין דער מנהיג פון זיין לעבן, דער 'גוף' אדער די 'נשמה'.

אין די קינדער יארן איז דער 'גוף' די גאנצע זאך

דער נמשל אין אונזער לעבן איז: א מענטש איז בעצם א גאנצע קיבוץ פון פארשידענע רצונות און שאיפות, כוחות און מדות, וועלכע דארפן האבן א מנהיג וועלכע זאל זיי פירן אינעם ריכטיגן וועג. אין די ערשטע יארן וואס דער מענטש געפונט זיך דאהי, איז ער א קינד, ער איז זייער קליינקעפיג און נאריש, ער האט נישט קיין שכל און קיין טיפערע הבנה, נאר ער ווערט געפירט פונעם שטראם וועלכע ציהט צו חומריות און גשמיות. און דאס זאגט שלמה המלך אין קהלת (י. ז): "רִאִיתִי עֲבָדִים עַל סוּסִים וְשָׂרִים הִלְכִים עֲבָדִים עַל הָאָרֶץ" - איך זעה אן אינטרעסאנטע זאך,

א בחור דארף טוישן דעם יסוד און קרוינען די נשמה אלס 'רב'

א בחור דארף מודיע זיין און איינמערלעך פאר זיך אליינס: מײן גוף איז נישט דער רב דא! ער איז בכלל נישט פון די מנהיגים אין מײן לעבן! דער מנהיג איז נאר די נשמה! מײן גאנצע מציאות איז א נשמה וועלכע וויל בלויז העכערע זאכן! נאר כדי איך זאל נישט ארויפפליען אין הימל - מוז איך רייטן אויף א פערד, וואס דאס איז דער גוף, אבער ער איז נישט מער ווי א פערד! אפגעזען צי עס איז לייכט אדער שווער, בא'טעמ'ט אדער אומבא'טעמ'ט - וועל איך זיך מחנך זיין, אז איך בין נישט באשאפן געווארן צו זיין א 'איש גופני' נאר צו זיין אן 'איש נשמה! און טאמער וועט ער פארמירן און זוכן צו פארדרייען א קאפ - וועל איך אים לערנען דרך ארץ... איך וועל זיין שטרענג און פעסט צו אים, און נישט דערלאזן אז ער זאל זיך דערקלערן אלס מנהיג פון מײן לעבן! דער מושל איך דער קהלה איז די נשמה און נישט דער גוף!

טראכט אריין: ווער ביסטו און וואו ווילסטו אנקומען אין לעבן?

אין אנדערע ווערטער: די עבודה אויף 'תאות האכילה' הייבט זיך נישט אָן בשעת ווען מען האלט שוין דעם לעפל אין דער האנט און מען דארף מחליט זיין 'וואס' צו עסן, 'וויפיל' צו עסן און 'וויאזוי' צו עסן - ווייל דעמאלט האלט מען שוין ביי די 'תוצאות', און אויב הייבט מען דעמאלט אָן צו ארבעטן, קען מען טאקע ווערן מיד און אנגעשטרענגט פון ארבעטן אזוי שווער. די עבודה אויף 'תאות האכילה' הייבט זיך אָן אסאך פריער - נאך איידער עס איז ממש נוגע אויף 'למעשה' - ווען דער מענטש טעמלט זיך פשוט אוועק און טראכט זיך איבער מיט א 'שוב הדעת': "מי אני? ווער בין איך? וואס איז מײן מציאות? וועמען וויל איך אויפנעמען אלס רב און מנהיג, דעם גוף אדער די נשמה? וואס איז מײן ציל אין לעבן, 'חומרות' אדער 'רוחניות'? פון וואו וויל איך שעפן חיות און צופרידנקייט, פון אכילה ושתייה אדער פון א גוטן טעם אין דאווענען?". און נאכן איבערקלערן מיט אן אויפריכטיגקייט און אמת'דיגקייט, קומט ער צו די מסקנה: "איך בין א נשמה! איך לעב חיים נצחיים! איך בין א רוחניות'דיגער מענטש! אודאי, וויבאלד איך האב א גוף, וועל איך אים צופרידנסטעלן מיטן געבן זיינע צרכים מהיכי תיתי, אבער דאס וועט מיר נישט אנפילן מיינע תאוות! איך האב אסאך גרעסערע און העכערע תאוות ווי בלויז אכילה ושתייה! מײן צופרידנקייט און חיות קומט פון עכטע תענוגים - וואס דאס איז בלויז פארהאן אין דער רוחניות'דיגער וועלט!"

נאכן מחליט זיין אז ער וויל רוחניות - איז שוין נישט אזוי שווער צו צוברעכן די תאוות

נאכדעם וואס א בחור האט זיך אמת'דיג מיישב דעת געווען און מחליט געווען אז ער איז א נשמה און נישט קיין גוף - דארף ער עס טאקע אויספירן אויך בפועל, וואס דער 'בפועל' באשטייט פון צוויי חלקים: דער ערשטער חלק איז, זיך נאכגעבן רוחניות'דיגע תענוגים, און דער צווייטער חלק איז, אוועקשטיין פון גשמיות'דיגע תענוגים. ווייל נאכדעם וואס א מענטש איז קלאר, אז ער איז אן 'איש רוחני', און ער איז זיך מרגיל צו נעמען א 'סיפוק החיים' פון א בלאט גמרא אדער פון א 'טעם שבת' - איז שוין נישט אזא אנשטרענגונג צו ארבעטן אויף 'תאות האכילה', ווייל ער איז שוין זאט! זיינע תאוות זענען שוין ערפילט געווארן! אודאי, עבודה ה' איז נישט אלעמאל אזוי לייכט און געשמאק! אודאי, זענען פארהאן שווערערע עבודות וועלכע פאדערן א יגיע, און פיל מאל גייט מען דורך ביטערע נסיונות וואס פאדערן א געוואלדיגע סבלנות און מרירות, און אויך דעם לעבט מען; ווי דער פסוק זאגט (איוב ה: ז): "אֲנֹכִי לְקַמֵּל יוֹלָדָא - א מענטש איז באשאפן געווארן זיך צו מוטשען, און קיינער דרייט זיך נישט ארויס פון שוועריקייט! אבער דאס איז נישט קיין שום סתירה צום 'עולם התענוגים' וואו די נשמה לעבט, ווייל פונקט ווי דער 'איש חומרי' וועלכער נעמט זיין הנאה פון גשמיות, איז ער גרייט צו ארבעטן שווער פאר פרנסה, כדי ער זאל זיך קענען שפעטער מתענג זיין מיט דאס געלט - אזוי אויך, דער 'איש רוחני' וואס ער נעמט זיין חיות און סיפוק פון רוחניות, איז אויך גרייט צו באצאלן דעם פרייז פון זיך מוטשען אויף רוחניות!

עבודת ה' איז א לעבן פון תענוגים

אין אנדערע ווערטער: עבודה ה' איז נישט קיין ענין פון זיך פייגיק, פארקערט, עס איז אן ענין פון 'עונג!' מיר זענען אן 'עם מדושני עונג' - א פאלק וואס איז 'מלא תאוות' ברוחניות! אן ערליכער איד לעבט א לעבן פון תענוג; עס איז אן לשער וואספארא 'תאוות' די עובדי ה' שפירן אין א שבת, אין די מועדים - א 'פורים' און אין א 'פסח'... די ימים טובים זענען ביי זיי ממש א תאוה. איך האב אמאל געהערט א דרשה פון וויזניצער רבי'ן דער ישועות משה זצ"ל, האט ער געזאגט: "איך האב עפעס פיינט 'מותרות'? ניין, איך האב זייער ליב מותרות! נאר איך דארף עפעס נאכגיין נאך יענעם מותרות! איך האב מיר מיינע מותרות! מײן 'קדושת לוי' און 'מאור עינים' פרייטאג נאכמיטאג - דאס איז מײן מותרות!". רבי איציקל פון פשעווארסק זצ"ל האט געזאגט: "מײן גרעסטער 'תענוג עולם הזה' איז, צו זאגן די ברכה פון 'מקדש השבת' און 'לישב בסוכה' די ערשטע נאכט סוכות!"

ג.

גיל כעמים: די פראסטקייט וועלכע ליגט אין גוי'אישע מוזיק און טענץ

און נאכמער, וויפיל חומרות'דיגע הרגשים דאס איז מערור ביים מענטש.

טאקע פון דעם האבן חז"ל געציטערט אז מען וועט אנקומען צו 'גיל כעמים'

נאכן חורבן בית המקדש האבן חז"ל גע'אסר'ט צו זינגען מיט 'כלי שיר' צוליב דעם פסוק (הושע ט, א): "אֵל תִּשְׁמָח יִשְׂרָאֵל אֶל גִּיל קְעָמִים" - חז"ל האבן חושש געווען אז עס וועט אריינפאלן אין גוי'אישע טענץ און געזאנג. ביי א חתונה וואס עס איז א 'שמחה של מצוה' האבן חז"ל מתיר געווען כלי שיר. און ביי חסידים האט מען זיך מתיר געווען צו זינגען שירות ותשבחות צום רבונו של עולם, וויבאלד דאס איז אויך א 'צורך מצוה'. אבער מען זעט, אז חז"ל האבן געהאט א ציטער פון ווערן פארקאפט

וויילאנג דער גוף איז דער 'מלך' - איז ער אנגעזעצט און אומצופרידן

א מענטש מיינט אמאל, אז אויב מען איז מכניע דעם גוף און מען איז אים מודיע, אז ער איז נישט די זאך דא, נאר ער איז בלויז א 'משמש' פאר דער נשמה - וועט ער ווערן צוקוועטשט און אומצופרידן. אבער אינ'אמת'ן איז פונקט פארקערט, ווען מען שטעלט אוועק דעם גוף אויף זיין ריכטיגן פלאץ וואו ער באלאנגט עכט - איז ער אסאך מער צופרידן! ווייל יעדע יצירה וואס איז גוט אוועקשטעלט, לויט ווי עס איז באשאפן געווארן - הערשט דארט אן אמת'ע זאטע צופרידנהייט, און יעדע זאך וואס איז פארדרייט און פארקרוםט פון זיין אריגינאלע יצירה - איז קיינמאל נישטא דארט קיין עכטע זאטקייט און שמחה! טאמער מאכט מען פונעם 'עבד' א 'מלך' - וועט דער 'עבד' קיינמאל נישט זיין צופרידן! ווייל ער איז נישט קיין מלך, ער קען נישט זיין קיין מלך און ער וועט קיינמאל נישט זיין א מלך! טאמער מאכט מען דעם גוף פארן 'עיקר', שפירט ער זיך נישט אויפן ריכטיגן פלאץ, און דעריבער וועט ער זיך נעמען פרעסן און זויפן, וויבאלד ער אליינס איז נישט זיין צופרידן מיט זיין פלאץ, און עס איז א גיהנום אויף דער וועלט.

ווען דער גוף ווערט דער 'משמש בקודש' פון דער נשמה - איז ער פרייליך און צופרידן

ווידעראום, טאמער מען מאכט דעם גוף פארן 'טפל' און פארן 'משמש בקודש' - איז ער די גליקליכליכסטע בריאה וואס איז נאר פארהאן, אז ער האט די זכיה צו באדיען א 'חלק אלוה ממעל'! און די נשמה איז נישט קיין שלעכט, זי איז אן איידעלע בריאה, ממילא, וועט זי רחמנות האבן אויפן גוף, און פון צייט צו צייט וועט זי אים אפילו געבן צו שפירן עטוואס פון אירע ליכטיגע נשמה'דיגע תענוגים, און דער גוף וועט הנאה האבן דערפון מער ווי פון די גרעסטע גשמיות'דיגע תענוגים. און דאס איז דער סוד פון מתן תורה, וואס דארט שטייט (פסחים סו:): "הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם יום שניתנה בו תורה הוא" - די תורה איז מהנה דעם גוף אויך! די תורה מאכט אז דער גוף זאל אויך זיין צופרידן! און אין דער תורה גופא זענען פארהאן אסאך מצוות פון 'אכילה ושתייה'; ווי 'עונג שבת', 'שמחת יום טוב' וכדומה, וואס דאס איז א בחינה וואס די נשמה גיבט צו עסן פארן גוף! און דאס איז א הייליגע און איידעלע אכילה - וואס ווער עס האט אמאל געזען ווי א צדיק עסט און האט הנאה פון די מאכלי שבת - קען פארשטיין די צורה וויאזוי עס זעט אויס אן איידעלע אכילה, וואס דער גוף איז זיך מתענג מיט דער השפעה וואס די נשמה איז אים משפיע! עס איז שווער מסביר צו זיין, אבער עס א מחיה דאס צו צוקוקן.

א שיר איז א שפראך פון הרגשים - להרע או להטיב

יעדע 'שיר' איז א שפראך פון הרגשים. טאמער איינער איז א גרויסער מבין אין 'חכמת השיר', קען ער גוט אפטייטשן יעדן ניגון, וויאזוי מען זאגט אין ווערטער דעם הרגש וואס דער ניגון זאגט. א הייליגער און איידעלער ניגון, ברענגט ארויס הייליגע און איידעלע הרגשים, און א פראסטער ניגון - ברענגט ארויס פראסטע הרגשים. און אויב איינער וועט פרעגן: מהיכן דנתי? וואו איז דער שולחן ערוך

נקודות:

ווער עס האט אמאל געזען ווי א צדיק עסט און האט הנאה פון די מאכלי שבת - קען פארשטיין די צורה וויאזוי עס זעט אויס אן איידעלע אכילה, וואס דער גוף איז זיך מתענג מיט דער השפעה וואס די נשמה איז אים משפיע! עס איז שווער מסביר צו זיין, אבער עס א מחיה דאס צו צוקוקן

~

כלל הדברים: אלעס ווענדט זיך ווער עס איז דער 'בעל הבית'! אויב איז דער 'בעל הבית' דער גשמיות'דיגער 'אני' - פון דעם קומען ארויס אלע תאוות! ווידעראום, אויב איז דער 'בעל הבית' דער הייליגער 'אני', און דער גוף איז בטל און משמש דעם הייליגן 'אני' - פון דעם קומט ארויס אלע רוחניות'דיגע תענוגים! און דעמאלט איז אפילו דער גוף צופרידן און זאט

הרה"ק בעל 'אור לשמים' מאפסא זי"ע - יו"ד כ"ה תמוז

אויף נגינה, וואס דארט שטייט וועלכער ניגון איז איידל און וועלכער ניגון איז פראסט? וועט מען אים ענטפערן בדרך משל: פונקט ווי אין 'ריח', איז פארהאן א ריח וועלכער שמעקט זייער איידל און די נשמה האט הנאה דערפון; ווי דער שמעק פון בשמים און הדסים. און לעומת זה איז פארהאן ריחות וועלכע שמעקט זייער גופניות'דיג און עס איז מעורר דעם חומריות פונעם נפש. און כאטש עס איז נישטא קיין הסבר 'פארוואס' דאס איז אזוי און דאס אזוי, און עס איז נישטא קיין שולחן ערוך וואו עס שטייט די חילוקים - דאך שפירט עס יעדער בעל נפש ביי זיך. **אט אזוי איז מיט ניגונים, אז אן קיין הסבר פארוואס און פארווען, איז דער מציאות אז געוויסע ניגונים זענען מערור הייליגע און איידעלע הרגשים, און געוויסע ניגונים זענען מערור פראסטע און גופניות'דיגע הרגשים.**

החוש מעיד: די פראסטע ניגונים וועקן אויף דעם אונטערשטן חלק הגוף

מען וועט זאגן איין קליינע הגדרה: מען טוט אן א גארטל ביים דאווענען, 'כדי להפסיק בין לבו לערוה', מען וויל אפטיילן צווישן דעם אויבערשטן חלק הגוף און דעם אונטערשטן חלק הגוף. דאס זענען די חילוקים צווישן די צוויי סארט ניגונים, די איידעלע אידישע ניגונים זענען מערור דעם אויבערשטן חלק הגוף, דער נגינה' שפראך פון די סארט ניגונים זענען מערור די 'מוחין', זיי זענען מערור די 'הרגשי הלב', די 'אהבה ויראה', און אלע כוחות הנשמה. ווידעראום, די אלע פראסטע ניגונים זענען מערור דעם אונטערשטן חלק הגוף, עס וועקט אויף די נידריגע כוחות הנפש, די תאוות און חומריות באקומען שטיצע און הסכמה פון די סארט ניגונים! ווען מען זינגט די סארט ניגונים, ווערן די נידריגע כוחות הנפש די 'מושלים' און 'מנהיגים'; ווי מען זעט בחוש, אז ווען מען זינגט די סארט ניגונים - ארבעטן די פיס אסאך שטארקער ווי דער מוח! דער גאנצער הרגש גייט אין די פיס אריין! פלוצלינג ווערן אלע בחורים פריש, מען נעמט זיך טאנצן און שפרינגען, און דייקא מיט די פיס - נישט מיטן מוח. וואס איז פשט? וואס איז דא געשען? דער תירוץ איז פשוט, מען האט אנגעהויבן א ניגון וועלכע איז מערור דעם 'בהמיות' פונעם מענטש! דאס איז א ניגון וועלכע פועלט אויף די נידריגע כוחות הנפש. ווידעראום, ווען א חסיד'ישער איד טאנצט אויף א פארציטישן ניגון - ארבעט ער כמעט נישט מיט די פוס! בעיקר ארבעט ער מיט די הענט און קאפ, און די פוס שאקלען זיך אביסל מיט.

דער וועלכער האט א חוש אין נגינה - פארשטייט דעם חורבן פון די פראסטע ניגונים

ליידער, אפילו חסיד'ישע אידן היינט, האבן נישט אלע דעם הרגש צו פארשטיין דעם חסרון פון די סארט ניגונים און טענץ. מען קען זיין דן זיין לכף זכות, אז דאס קומט פון דעם וואס זיי נוצן בכלל נישט דעם ענין פון 'שירה וזמרה' אלס א חלק פון עבודת ה', און דערפאר פארשטייען זיי נישט די טייערקייט און גרויסקייט דערפון. אבער ווען זיי וואלטן ווען מחשיב געווען די עבודה פון 'שירה וזמרה' להקדוש ברוך הוא, ווען זיי וואלטן ווען מחשיב געווען א 'לכה דודי' און א 'קה אכסוף פרייטאג צונאכט, און זיי וואלטן געדינט דעם רבונן של עולם מיטן כאפן אמאל א טענצל בדבוקת - וואלטן זיי באלד געכאפט ווי מלאך די פראסטע ניגונים זענען! **ווייל זיי וואלטן זיך אויסגעלערנט דעם שפראך פון א ניגון, און זיי וואלטן פארשטאנען וויפיל אן ערליכער ניגון איז מקרב א מענטש צום אויבערשטן, און פון דעם וואלטן זיי שוין אויך פארשטאנען דעם היפוך, וויפיל א פראסטער ניגון איז מרחק א מענטש פונעם אויבערשטן.**

צו זיין א רואיגער מענטש מוז מען מגלה זיין דעם רוחניות'דיגן 'אני'

כלל הדברים: אלעס ווענדט זיך ווער עס איז דער 'בעל הבית'! אויב איז דער 'בעל הבית' דער געמיינליכער 'אני' - פון דעם קומען ארויס אלע תאוות און קלקולי המדות! ווידעראום, אויב איז דער 'בעל הבית' דער הייליגער 'אני', און דער גוף איז בטל און ממש דעם הייליגן 'אני' - פון דעם קומט ארויס אלע רוחניות'דיגע תענוגים! און דעמאלט איז אפילו דער גוף צופרידן און זאט, און עס הערשט א רואיגקייט און שמחה אינעם גאנצן מענטש. דערפאר דארף זיך א מענטש מתחן זיין, צו וויסן אז ער איז א נשמה און נישט קיין גוף. ער דארף זיין קלאר אז ער זוכט צו זיין א רוחניות'דיגער מענטש, און אז ער שטעמט זיך צו זיין אן 'איש חומרי'.

• הרה"ק רבי מאיר'ל מאפסא זי"ע בעל 'אור לשמים' נתמנה לרב בעיר אפסא אחר שעזב הרה"ק בעל אוהב ישראל זי"ע את העיר ועבר לעיר יאס. וסיבת עזיבת הרה"ק מאפסא את העיר הייתה, לפי שנתגלה לו מן השמים כי הגיע זמנו של רבי מאיר'ל להתמנות לרבה של אפסא, והבין כי אם יישאר שם יזיק לו הדבר לאריכות ימיו, שהרי 'אין מלכות נוגעת בחברתה כמלא נימה' (ברכות מ:ח). אחרי שעזב את העיר פנה להיות רב בעיר 'יאס' אשר במדינת 'רומניה', אבל הרבנות שם לא עלתה בידו כל כך, ועקר דירתו משם אל העיר מעזיב'ו' ושם מנוחתו כבוד סמוך ונראה לציון הבעש"ט הק' זי"ע.

• אחר הלווית הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע הלך הרה"ק מראפשיץ זי"ע לדרכו ביחד עם הרה"ק רבי מאיר'ל. ויהי באמצע הדרך כאשר עברו על יד נהר ה'ווייסל' [נהר העובר בין פולין וגאליציה], פנה הרה"ק מראפשיץ אל רבי מאיר'ל ואמר לו: 'אין מושחין את המלכים אלא על המעיין, איך בין אייך מושח איר זאלט זיין א מנהיג פון דריי טויזנט חסידים' (אין מושחין את המלכים אלא על המעיין, הריני מושח אתכם להיות מנהיג לשלושת אלפי חסידים). ואכן מאז התחיל רבי מאיר'ל להנהיג עדה, ונהרו אליו הרבה חסידים. עד שנהיה רבי מאיר'ל ממלא המקום העיקרי של הרבי מלובלין, והרבה מתלמידי הרבי מלובלין הגיעו לחסות בצילו, ואכן סגנון דברי תורתו דומה מאד לסגנון דבריו של הרבי מלובלין.

• הרה"ק מראפשיץ הקפיד עד מאד שלא יגלו 'מדרגות' [גילויים מן השמים] ועניינים נשגבים, ומי שהיה מגלה אפילו דבר קטן מדברים ועניינים אלו, היה נחשב אצלו כנכשל בחטא הגרוע ביותר. ונהג בענין זה בחריפות גדולה, עד כדי כך שאפילו אם מי שסיפר וגילה את המדרגות היה אדם גדול ביותר, היתה 'אחת דתו' להיפסל אצל הרה"ק מראפשיץ [וכמוכן], שאלו הם עניינים גבוהים ונעלים מהשגתנו, ובענין זה היה דרכו של כל צדיק לפי שורש נפשו וענייניו הפנימיים].

מאידך גיסא, היתה דרכו בקודש של רבי מאיר'ל מאפסא, דוקא כן לספר את ה'מדרגות' שזכה להם, וכך היה רגיל לספר לפני אנשי שלומו על הגילויים שזכה להם מן השמים ועוד עניינים נשגבים כאלו. כאשר הגיעו הדברים לפני הרה"ק מראפשיץ, התבטא בתמיהה ואמר: 'איך האב דאך אים געמאכט פאר רבי, און איך האב גארנישט קיין מדרגות... ווי קומט צו אים מדרגות? פון וואנעט האט ער מדרגות?' (אני הרי עשיתי אותו לרבי, ולי אין שום מדרגות... ומהיכן באים אליו מדרגות? איך יש לו מדרגות?).

פעם אחת נודמו הרה"ק מראפשיץ ורבי מאיר'ל להיות ביחד באיזה שבת, וערכו שניהם כאחד את השולחן הטהור בליל שב"ק. ויהי בעת ששוררו את הזמר 'אזמר בשבחין', נעמד הרה"ק מראפשיץ

• הרה"ק מצאנו זי"ע אמר על עצמו, כי זכה להכיר שלשה צדיקים שזיכנו את גופם כל כך כמו אדם הראשון קודם החטא, 'און וויפיל מער זיי האבן געגעסן, איז געוועהן אלעס מער מצוה' (וכמה שאכלו יותר, היה הכל יותר מצוה). ואלו הם: הרה"ק בעל מאור ושמש זי"ע, הרה"ק מראפשיץ ורבי מאיר'ל מאפסא.

• רבי מאיר'ל היה בידידות גדולה עם הרה"ק מראפשיץ, על אף חילוקי הדעות שהיו ביניהם. ולכן כאשר נפטר הרה"ק מראפשיץ, לא רצו לספר זאת לפניו כדי שלא לצער. יום אחד הגיע איזה איש פשוט לאפסא עם 'קוויטל' להזכיר בפני רבי מאיר'ל את צרתו, כי פרטו נחלתה ושוב אין היא נותנת חלב כהרגלה מדי יום. ואז הוסיף הכפרי ואמר, כי כל עוד שהיה הרה"ק מראפשיץ חי, היה נוסע אליו לראפשיץ על כל ענייניו. אבל כעת שהרב מראפשיץ כבר איננו, הרי הוא בא כאן לאפסא. בשמעו את הדברים, נרעש רבי מאיר'ל מאד, והרים קולו: 'דער אפשטער רב איז נישט דא'! (הרב מראפשיץ איננו!). ומיד יצא מחדר קבלת הקהל, ונכנס לחדר פנימי והסתגר בו למשך כמה שעות וככה מאין הפוגות. כאשר יצא מן החדר ענה ואמר: 'אז א קוה איז קראנק און זי קען נישט געבן קיין מילעך, פאר דעם גייט מען צו א רבי! איידער משיח וועט קומען וועט אפילו א טשוואק קענען מאכן אז א קוה זאל געבן מילעך... אויף ציון וירושלים, אויף זיי איז א רחמנות! זיי האבן געהאט אזא הארץ פריינד, און זיי האבן עס פארלוירן! (כאשר פרה חולה ואינה יכולה לתת חלב, לזה הולכים אל רבי! לפני ביאת המשיח יוכל אפילו 'מסמר' לפעול שהפרה תיתן חלב... על ציון וירושלים, עליהם 'רחמנות' גדולה! היה להם 'ידיד נפש' כל כך טוב, והם איכרז זאת!).